

L.dz. WRiD-MF, EK-600-67/05
nr rejestru zabytków **538/A/05**
za zwrotnym potwierdzeniem odbioru

Wrocław, dnia 20. 06.2005 r.

DECYZJA NINIEJSZA JEST PRÁWOMÓCNA
Wrocław, dnia... 13. 07. 05...

Dolnośląski Wojewódzki
Konservator Zabytków
we Wrocławiu

mgr inż. arch. Andrzej K...

DECYZJA

W SPRAWIE WPISANIA ZABYTKU DO REJESTRU ZABYTKÓW

Działając na podstawie art. 104 kodeksu postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz.U. nr 98, poz.1071 z 2000 r.) oraz art. 89 ust. 2 i art. 9 ust.1, w związku z art. 6 ust.1 pkt 1b ,ust.3, art. 7 ust.1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U.Nr 162, poz. 1568), w wyniku postępowania administracyjnego przeprowadzonego z urzędu, w trybie określonym w art. 94 w/w ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

postanawiam :

Wpisać do rejestru zabytków województwa dolnośląskiego, pod numer rejestru **538/A/05** następujący zabytek: **historyczny układ urbanistyczny Przedmieścia Oławskiego, dzielnicy miasta Wrocław, wraz z archeologicznymi nawarstwieniami kulturowo – osadniczymi w następujących granicach:**

- od północy: granica przebiega od krawędzi pozostałości fosy miejskiej zwanej „Zatoką Gondol” (dz.nr.9/2), prowadzi południowym nabrzeżem rzeki Odry do ujścia rzeki Oławy
- od wschodu: granica przebiega zach. brzegiem rzeki Oławy do Mostu Rakowieckiego
- od południa: granica biegnie ulicą od wylotu Mostu Rakowieckiego do ul. Kościuszki, pn. granicą działki nr 4/65 ujmując zabudowę w kwartałach wyznaczonych ulicami Chudoby- Więckowskiego - Świstackiego- Prądyńskiego, Brzeska. Następnie po pn. i wsch. granicy działki 4/14,drogi 4/17, ujmuje zabudowę na dz.4/65 i 4/54,dochodzi do wiaduktu kolejowego przy ul. Pułaskiego, ujmuje zabudowę po pd. stronie ul. Małachowskiego ,
- od zachodu: wzdłuż ul. Dworcowej, ul. Podwałe do al. Słowackiego, następnie biegnie wschodnią granicą zasypanego odcinka fosy miejskiej (na dz.20/5) do „Zatoki Gondol” (dz.9/2) i rzeki Odry.

Granice obszaru objętego ochroną na podstawie niniejszej decyzji przedstawiono na załączniku nr 2 , stanowiącym integralną część niniejszej decyzji

UZASADNIENIE

Najstarsze, potwierdzone na tym terenie archeologiczne warstwy kulturowo-osadnicze datowane są na młodszą epokę kamienia i nieprzerwanie narastały przez pradziej i średniowiecze – po czasy nowożytny.

Początki średniowiecznego osadnictwa przy najstarszych szlakach Przedmieścia Oławskiego sięgają XII wieku. Główny trakt Przedmieścia (obecna ul. Traugutta) był przedłużeniem szlaku handlowego biegnącego z południowych Niemiec na południowy wschód, przez Opole do Krakowa i dalej na Ruś i Węgry. Przy tym szlaku zostały zlokalizowane dwa XIII-wieczne kościoły: Św. Maurycego z cmentarzem i przylegającą do niego, historycznie potwierdzoną osadą tkaczy walońskich oraz szpitalny kościół Św. Łazarza.

Drugim ważnym elementem średniowiecznego układu komunikacyjnego Przedmieścia jest obecna ulica Pułaskiego, będąca traktem prowadzącym do Strzelina oraz ulica Kościuszki – łącząca Przedmieście Oławskie i Czerwony Most (znajdujący się niegdyś u zbiegu wyżej wymienionych ulic z ul. Krakowską) z przedpołem Bramy Świdnickiej. Ważny element historycznego układu komunikacyjnego Przedmieścia stanowiła obecna ul. Komuny Paryskiej, która w XV w. w południowo-zachodniej części należała do polskiej osady Parszów (zajętej następnie przez tzw. Biały Folwark). Przebieg niektórych ulic (np. ul. Dworcowej) był zdeterminowany pozostałościami fortyfikacji bastionowych rozebranych w 1807 r., których relikty znajdują się przypuszczalnie m.in. na terenie zajmowanym obecnie przez gmachy Muzeum Narodowego, Urzędu Wojewódzkiego i Marszałkowskiego oraz na pl. Społecznym. Wraz z rozpoczętym w średniowieczu procesem przekształcania tego obszaru w przedmieście o charakterze ogrodniczym oraz dalszym rozwojem sieci osadniczej, przy traktach handlowych powstawały nie zachowane do czasów współczesnych: karczmy (np. Czerwona Karczma), młyny (np. Młyn Małgorzaty, Żabi Młyn), folwarki (np. Czerwony Folwark, Biały Folwark), ogrody oraz dzielące je polne drogi i miedze, które przekształcały się stopniowo w drogi o charakterze wiejskim.

Początek XVIII wieku przyniósł dalszy rozwój przedmieścia, powstanie zachowanych do dziś, cennych zabytkowych zespołów: barokowego klasztoru szpitalnego O. Bonifratrów i letniego pałacu biskupów wrocławskich.

W XIX i XX wieku nastąpił intensywny rozwój Przedmieścia Oławskiego i jego urbanizacja. Przyczyniło się do tego zarówno włączenie tego terenu w 1808 roku do obszaru administracyjnego miasta, jak i budowa w 1842 roku pierwszej na Śląsku traktacji kolejowej wraz z dworcem. Spowodowało to intensywne uprzemysłowienie Przedmieścia, szczególnie w części zach. i pd., gdzie powstały budynki związane z funkcją obsługi transportu. Jednocześnie od lat 60-tych XIX w. na ten teren wkroczyło budownictwo mieszkaniowe, oparte na systemie typowych kamienic czynszowych, wznoszonych w dużych zespołach, o powtarzalnych formach architektury eklektycznej oraz nieco później – secesyjnej. Zabudowie mieszkaniowej towarzyszyło wznoszenie budynków użyteczności publicznej.

Zwarty i świadomie ukształtowany już w końcu XIX w. zespół urbanistyczno-architektoniczny Przedmieścia Oławskiego zachował się - z niewielkimi zmianami - do dziś. Stanowi jednolitą architektonicznie enklawę, świadczącą o rozwoju i obliczu XIX-wiecznego Wrocławia; ma zatem znaczenie dla nauki i historii. Zachowane formy architektoniczne całych kwartałów zabudowy i pojedynczych budowli wolnostojących stanowią o wartościach artystycznych tego zabytku.

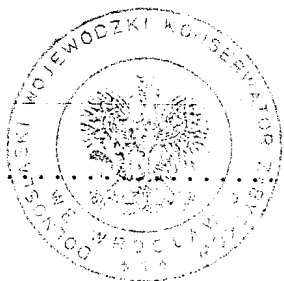
Czytelne do dzisiaj relikty najstarszego, historycznego zainwestowania i zagospodarowania przestrzennego Przedmieścia Oławskiego oraz archeologiczne warstwy kulturowo-osadnicze znajdujące się pod współczesnym gruntem stanowią integralną część substancji zabytkowej miasta. Warstwy i obiekty archeologiczne na tym obszarze stanowią obiektywnie trwający materialny ślad osadnictwa i przekształceń tkanki miejskiej (ulic, działek wszelkich instalacji i komunikacji, konstrukcji domów i budynków użyteczności-

publicznej, zakładów przemysłowych), a także są odzwierciedleniem poziomu i jakości życia mieszkańców społeczności municypalnej.

Układ urbanistyczny Przedmieścia Oławskiego wraz z archeologicznymi warstwami kulturowo-osadniczymi, jako powierzchniowa i podziemna pozostałość egzystencji człowieka, stanowiąca świadectwo minionej epoki, którego zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na wartość historyczną i naukową, podlegają ochronie i opiece.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji.

Od decyzji niniejszej przysługuje stronom - na podstawie art. 127 11 i art. 129 11 i 2 kpa i art. 93 ust.1 ww. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - odwołanie do Ministra Kultury w terminie 14 dni od daty jej obwieszczenia, za moim pośrednictwem.

Dolnośląski
Wojewódzki Konserwator Zabytków
we Wrocławiu

mgr inż. arch. Andrzej Kubic

(podpis i pieczęć)

załączniki stanowiące integralną część decyzji:

1. pouczenie o skutkach wpisu do rejestru zabytków
2. Mapa w skali 1:2000 z zaznaczoną granicą wpisu do rejestru

Otrzymują:

1. Gmina Miejska Wrocław, 50-141 Wrocław, Pl. Nowy Targ 1/8
2. za Skarb Państwa Prezydent Miasta Wrocławia, 50-107 Wrocław, Sukiennice 9

Do wiadomości :

1. Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, 00-464 Warszawa, ul. Szwoleżerów 9
2. Zarząd Geodezji, Kartografii i Katastru Miejskiego we Wrocławiu. Biuro Katastru Miejskiego, 50-141 Wrocław, Al. Marcina kromera 44
3. Urząd Miejski Wrocławia, Wydział Architektury i Budownictwa, 50-141 Wrocław, Pl. Nowy Targ 1/8
4. Urząd Miejski Wrocławia, Miejski Konserwator Zabytków, 50-107 Wrocław, Sukiennice 9
5. a/a-tk-WRiD,EK,MF (rejestr)

zgodność z oryginałem

Inspektor Benke Lis

